

DBA jako nová tendence v manažerském vzdělávání

V poslední době vidíme především v technologicky vyspělých zemích, jako jsou Spojené státy, Británie, Německo, a v řadě dalších podobných zemí zajímavý posun od studia Master of Business Administration, populárního MBA, ke kvalitativně vyššímu typu manažerského studia ve formě Doctor of Business Administration, ve zkratce DBA. Pokusíme se zde analyzovat příčiny tohoto posunu a důvody, které vedou ke zvýšenému zájmu o toto studium.

V posledních deseti dvaceti letech bylo manažerské vzdělávání zaměřeno téměř výhradně na studium MBA. Výhodou tohoto vzdělání a získaného titulu bylo mimo jiné i to, že titul má jako jeden z mála mezinárodní kredit, je všeobecně známý a uznávaný prakticky na celém světě. Především nadnárodní a globální společnosti dávají přednost uchazečům o zaměstnání, kteří tento typ vzdělání získali. Samozřejmě hodně závisí na tom, v jaké instituci tento titul získali, jakou má škola akreditaci a jakou všeobecnou reputaci.

Zaměříme-li se na podstatu a charakteristiku studijních programů MBA, je možno konstatovat, že se snaží připravit manažery tak, aby byli použitelní v podstatě ve všech manažerských funkcích, především však v těch vyšších a nejvyšších v organizační hierarchii. Vychovávají tedy manažery s generálním profilem, ne specialisty pro jednotlivé manažerské funkce.

Studium MBA bylo a v současné době stále je koncipováno tak, aby reagovalo na klasické podmínky ve výrobních, obchodních a dalších organizacích, ve kterých stále převládá

tzv. taylorovský systém řízení a organizace. Ten je charakterizován především jasnou dělbu práce, pravomocí a odpovědností jednotlivých manažerů, srozumitelnou technologií příslušných procesů a přesně vymezenými kontrolními kompetencemi. Manažer je pro tento systém vychováván tak, aby daný proces řídil jasnými pokyny, bez alternativních rozhodnutí nebo nedejbože alternativních pochybností. Celý pracovní postup je schopen abstrahovat ve své mysl, takže při různých odchylkách od žádoucího průběhu může efektivním způsobem zasáhnout a vrátit celý proces do žádoucího stavu. I když se i v této klasické formě MBA hojně používají moderní formy výuky, jako např. skupinové řešení případových studií, přesto je charakter manažerského rozhodování založen na jednoznač-

ných pokynech, které vycházejí především z praktických zkušeností manažera.

Technický pokrok ovšem nelze zastavit, a tak se objevují nové tendence, z nichž na prvním místě dnes můžeme jmenovat tzv. čtvrtou průmyslovou revoluci. Jestliže podle Wikipedie byla první průmyslová revoluce ve znamení využití páry v parním stroji v 18. století, druhá znamenala zavedení hromadné výroby na začátku 20. století, třetí izolované nasazení elektronických systémů a počítačových technologií, čehož jsme svědky v dnešní době, čtvrtá průmyslová revoluce, nazývaná též Průmysl 4.0, znamená nový způsob výroby, založený na kyberfyzikálních systémech, složený ze softwarů, senzorů, procesorů a komunikačních technologií. Z toho vyplývá, že inteligence výrobních zařízení výrazně vzroste, systémy spolu komunikují v reál-

ném čase, vyměňují si data a instrukce bez zásahu lidského činitele, výroba je plně automatická. Jednotlivé továrny se informačně propojují navzájem, což vyžaduje standardizaci při výměně dat a otevřenost všech hráčů na trhu. Pojem Průmysl 4.0 byl poprvé použit skupinou vědců a manažerů z průmyslu, kteří radili německé vládě, jak vytvořit strategii technologického rozvoje do budoucna.

Technologické procesy jsou natolik složité, že jsou často mimo možnosti pochopení lidským faktorem. Jsou často výsledkem usilovného vědeckého bádání, využití moderních IT prostředků a technologií a lidský faktor již není s to efektivně zasahovat do tohoto procesu jen na základě svých předchozích zkušeností, neboť je prostě neměl možnost nikde získat. Manažeři jsou tak postaveni před problematiku, která již velmi silně zasahuje do oblasti vy-

Doctor
of Business
Administration
(DBA)

žadující vědecký přístup. Manažer se v tomto novém prostředí neobejde bez znalostí vědeckých metod, experimentování a hodnocení alternativních postupů řešení včetně vyhodnocení jejich důsledků, což většinou nebylo nutné v jasně a jednoznačně definovaném taylorovském systému.

Cesta, kterou zvolila řada prestižních manažerských škol v zahraničí, spočívá v nabídce sice ne nového, ale doposud poněkud v pozadí zájmu stojícího, v úvodu již zmiňovaného studia DBA. Tuto novou tendenci v manažerském studiu si záhy uvědomily i instituce, které se zabývají metodikou manažerského studia a snaží se vypracovat metodologické návody efektivního studia DBA. Jednou z takových institucí je European Quality Link (EQUAL) při European Foundation for Management Development v Bruselu, jehož členem je i Česká asociace MBA škol (CAMBAS). EQUAL v současné době vydává metodické pokyny ke studiu DBA (již dříve vydal metodické pokyny ke studiu MBA).

Z nich lze především zjistit cíle tohoto studia a rozdíly mezi doktorským studiem Ph.D., poskytovaným vědecky orientovanými vysokými školami, a studiem DBA. Zatímco studium Ph.D. je prioritně zaměřeno na rozvoj teoretických a metodologických problémů, těžiště studia DBA leží v inovativní

aplikaci nejnovějších manažerských metod do praxe. Přitom se od studenta očekává tvůrčí aplikace a případné zdokonalování těchto metod na základě poznatků z praktické aplikace a jeho teoretických znalostí. Z toho vyplývá, že novodobí manažeri se bez znalosti vědeckých metod a jejich aplikace v praxi neobejdou. Studium trvá obvykle tři až čtyři roky prezenčního nebo čtyři až pět let distančního studia a školitel doktora by měl mít nejméně vědeckou hodnotu Ph.D. Uplatnění absolventů je ve velkých institucích s vědeckým potenciálem, jako konzultanti, případně lektori na manažerských školách.

Studijní předměty jsou voleny tak, aby splnily cíle studia, kterými jsou osvojení nejnovějších teorií a metod ve zvoleném oboru, schopnost uplatnění těchto metod ve vlastním výzkumu, schopnost kritického myšlení a hodnocení současných poznatků, schopnost aplikace nejnovějších poznatků v praxi, začlenění do vědecké komunity a její využití ve vlastní vědecké práci, schopnost mezinárodní vědecké spolupráce a působení v interkulturním prostředí. Možnost studijního pobytu v zahraničí během studia je vřele doporučována.

Studium je završeno vypracováním a obhajobou doktorské disertace, která je hlavním produk-

tem studia. Její formou je obdobně jako u Ph.D. studia buďto monografie, nebo soubor článků publikovaných ve vědeckých časopisech. Musí obsahovat zhodnocení nejnovějších literárních pramenů vztahujících se k danému tématu, jasně definované cíle výzkumu, popis metodiky výzkumu a podrobný popis jeho výsledků, diskuse výsledků a závěry s důrazem na praktickou aplikaci včetně sociálních a případně etických souvislostí navrženého řešení a v závěru přehled otevřených problémů a směrů dalších výzkumů, které z řešení vyplynuly.

Na rozdíl od studia Ph.D., kde je jmenován obvykle pouze jeden školitel, se zde doporučuje ustavit školitelský tým v čele s vedoucím školitelem. Jedním ze členů týmu má být vědecky aktivní školitel, vedoucí školitel by měl mít zkušenosti s vedením doktorandů. Dalším členem týmu by měl být člověk z praxe.

Na závěr je nutno zdůraznit, že studium DBA v každém případě klade vyšší nároky na lektorský sbor instituce, která tento druh studia nabízí. Principiálně jde o vědecký titul, i když se silným praktickým dopadem, proto by jeho hodnota neměla být devalvována nabídkami studia na institucích, kde kvalifikační struktura lektorů neodpovídá vědeckým požadavkům. Akreditační kritéria jsou lo-

prof. Ing. Milan Malý, CSc.

je profesorem a prorektorem VŠE v Praze a předsedou CAMBAS.

VŠB – Technickou univerzitu Ostrava, fakultu ekonomicko-inženýrskou absolvoval s červeným diplomem. V minulosti mimo jiné působil jako výzkumný pracovník v oblasti řízení a organizace či jako vědecký pracovník IIASA Laxenburg v Rakousku.

gicky přísnější a programy bez řádné akreditace by měly být varováním pro případné zájemce o tento druh manažerského studia.

prof. Ing. Milan Malý, CSc.
profesor na VŠE v Praze a předseda CAMBAS

INZERCE

UDĚLEJ DALŠÍ KROK

VSTUP DO SVĚTA BYZNYSU S TITULEM MBA Z UNYP

Management | Podnikání | Marketing
Finance a bankovníctví | Projektové řízení

**UNIVERSITY
OF NEW YORK
IN PRAGUE**

Educating Tomorrow's Leaders

www.unyp.cz